

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/28/2014/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

68/2015. (II. 26.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2014. január 16-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2015. február 26-án megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a vele szemben 2014. január 15-én foganatosított rendőri intézkedés (szolgálati fellépés módja, biztonsági intézkedés), kényszerítő eszköz (bilincs) alkalmazása, intézkedés elmulasztása (dokumentáció hiánya), valamint a hangnem miatt 2014. január 16-án, a Testület panaszirodáján terjesztette elő panaszát.

I.

1) A Testület előtti meghallgatása alkalmával a panaszos az ügye előzményeként az alábbiakat adta elő.

A panaszos az 1980-as években távozott Magyarországról: 25 évet élt Dániában, és 2010-ben édesapja kérésére tért haza. Szegeden adta be a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalnál a szükséges papírokat, ahonnan uniós tartózkodási kártyát kapott. Két héttel később azonban arról értesítették, hogy – mivel magyar állampolgár is – azt a kártyát le kell adnia. Ezt követően magyar állampolgárként lakcímkártyát igényelt a panaszos, de arról tájékoztatták, hogy mivel elvált ember, a házassági anyakönyvi kivonatát hitelesíttetnie és fordíttatnia kell.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Egyszerűsített visszahonosítási eljárást indítottak, magyar házassági anyakönyvi kivonatot kapott a panaszos, a lakcímkártya iránti kérelmét azonban nem bírálták el. Egy év elteltével az önkormányzatnál azt közölték vele, hogy Kalocsára tették át az ügyét. Ott viszont azt a további tájékoztatást kapta, hogy az eljárást megszüntették.

A lakcímkártya kiállításának meg nem történte, illetve a közigazgatási eljárás lassúsága miatt a panaszos panaszt kívánt tenni, több helyre telefonált, ám eredménytelenül.

2) 2014. január 15-én hajnalban a panaszos – előadása szerint alkoholfogyasztást követően – felhívta a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium ügyeleti számát, ahol elmesélte a történetét. Az ügyeletes, aki felvette a telefont, udvariatlan és fenyegető hangot ütött meg vele szemben, és robbantással fenyegetőzött. A panaszos a robbantással fenyegetés miatt bejelentést tett a 112-es segélyhívó számon, ahol felvették a panaszos adatait.

3) Ezt követően, hajnalban a panaszos az utcára ment, hogy kutyáját megsétáltassa. Hirtelen négy rendőr érkezett gépkocsival, olyan gyorsan, hogy majdnem elütötték a panaszost. A panaszos a négy rendőrből kettőt már ismert korábról. (2013 szeptemberében a panaszos autóját próbálták meg ellopni, amikor a két rendőr jelent meg a helyszínen intézkedni.) A kiérkező rendőrök kérdéseket tettek fel a panaszosnak a segélyhívó számon tett bejelentésével kapcsolatban, majd igazoltatták, és ruházatátvizsgálatát hajtottak végre. Az intézkedés alatt a panaszos által korábban nem ismert rendőrök (egy szőke rendőrnő, illetve egy civil ruhás tengerészsapkás rendőr) végig jegyzeteltek. A rendőrök az intézkedés céljával kapcsolatban semmit nem közöltek, annyit mondtak, „Minek telefonálgatsz?“, utalva arra, hogy emiatt érkeztek.

A rendőrök a panaszos állampolgársága után is érdeklődtek, amire a panaszos némi éllel szólt, hogy ezt már közölte. Az egyik rendőr erre „válaszul” hátra helyzetbe bilincselte a kezeit, annak ellenére, hogy a panaszos közölte, hogy fáj a keze, és mozgáskorlátozott. A rendőr erre azt mondta a panaszosnak, hogy hazudik. A bilincselés kellemetlenséget okozott a panaszosnak.

A rendőrök később mentőt hívtak a panaszoshoz, annak megállapításra, hogy épelméjű-e. A panaszos közölte a kiérkező mentőorvossal, hogy nem akar együttműködni, mert nem ért egyet az intézkedéssel. Végül mégis válaszolt a feltett kérdésekre. Miután az orvos megállapította, hogy épelméjű, távozott. A rendőrök ekkor levették a panaszos kezéről bilincset és eltávoztak.

A panaszos a rendőri intézkedést nem akarta annyiban hagyni, ezért a rendőrök után szaladt, hogy adjanak a megbilincseléséről valamilyen papírt, azonban a rendőrök elhajtották.

A panaszos ezt követően taxiba ült, és bement a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) * Kerületi Rendőrkapitányságra, ahol az ügyeletes tiszttel akart beszélni. A vele szemben intézkedő rendőrök ekkor érkeztek meg, és a két rendőr kiabálni kezdett vele. Az ügyeletes tiszt tájékoztatta a panaszost, hogy mivel összeférhetetlenség áll fenn, tegyen panaszt a * utcában. Ezzel összefüggésben a panaszos a Testület előtti meghallgatása során elmondta, hogy a * utcában is megtette panaszát, ahol azt feljelentésként jegyzőkönyvezték. (A panaszos utóbb, a Testület előtti meghallgatása előtt úgy nyilatkozott, hogy a Testület eljárását választja.)

4) A panaszos a Testület rendelkezésére bocsátotta a BRFK Hivatala Panaszügyi és Koordinációs Osztály, Panaszügyi Alosztálya által készített feljelentésről szóló jegyzőkönyvet, amely 2014. január 15-én 4 óra 21 perc és 6 óra között készült.

A jegyzőkönyv szerint aznap 1 óra 13 perc körül a panaszos az ideiglenes lakcímén tartózkodott, amikor felhívta az * Minisztériumot, mivel sérelmezte, hogy 3 évig tartott lakcímkártyát kapnia, és arról igazolást akart kérni. Az igazolás ahhoz kell a panaszosnak, hogy bizonyítani tudja, az ügyintézés 3 éve alatt Magyarországon tartózkodott, ami majd a nyugellátás megállapításához lesz szükséges. A panaszos elmondta, hogy másfél éve rendszeresen hívogatja a Minisztériumot (éjjeli órákban is), hogy ügye elintéződjön.

A panaszos hívását egy * néven bemutatkozó férfi fogadta, aki azonban, nem mondta meg nevét, azt mondta, ő Szent *. A panaszos erre rendre utasította, hogy a Minisztérium alkalmazottjaként mutakozzon be tisztességesen. Erre a férfi agresszíven kiabálni kezdett a panaszossal, amiből – mivel rossz volt a vonal – a panaszos csak annyit értett, hogy „fel fogom robbantani ezt az egész sz...t”, majd a hívás megszakadt. Ezt követően a panaszos hiába hívta a számot, azt már nem vették fel.

A panaszos ezt követően a 112-es segélyhívó számot hívta, és rendőrséggel közölte, hogy egy férfi a Minisztérium ügyfélszolgálatán robbantással fenyegetőzik. A rendőrségi ügyintéző elkérte a panaszos lakcímét, és közölte, hogy hamarosan intézkedni fognak.

A panaszos ezt követően kiment a háza elé, megsétáltatni a kutyáját, majd pár perc elteltével – 1 óra 30 perc körül – amikor a panaszos kb. 100 méterre volt a háztól, az orvosi rendelő közelében, azt észlelte, hogy a * út felől hirtelen befordul egy rendőrségi szolgálati gépkocsi, amivel öt kis híján elgázolva, elhaladtak mellette, és a panaszos háza előtt leparkolt.

A panaszos odament a rendőrökhöz – egy nő (egyenruhás) és három férfi (két egyenruhás, egy civil ruhás) érkezett a gépkocsival –, és közölte velük, hogy biztosan hozzá érkeztek, mivel ő telefonált korábban. A panaszost házában lépcsőházában igazoltatták, majd ruházatátvizsgálatát hajtottak végre és – a panaszos engedélyével – lakásába is bementek. A lakásban a panaszost kikérdezték a rendőrök a Minisztériummal folytatott telefonos beszélgetéssel kapcsolatban, illetve azt is megkérdezték, miért hívogatja gyakran és hajnalban azt. A panaszos azt felelte, azért, hogy ügye elintéződjön. A rendőrnő azt kifogásolta még, hogy a panaszos hogyan bánik a kutyájával.

Ezt követően mindannyian kimentek a panaszos lakásából a lépcsőházba. Ott az egyik rendőr telefonált, azt követően pedig közölte a panaszossal, hogy eljárás alá vonja őt, tegye hátra kezét, mert meg fogja őt bilincselni. A panaszos elmondta a rendőrnek, hogy mindkét karja mozgássérült, aki azonban nem törődött ezzel, és hátra helyzetben megbilincselte.

Néhány perc elteltével megérkezett a mentőszolgálat, és egy orvos kérdéseket tett fel a panaszosnak, hogy megállapítsa, épelméjű-e. Ez 10 percig tartott, majd közölt valamit a rendőrrel, utána eltávozott a mentőszolgálat. Ezt követően az egyik rendőr levette a bilincset a panaszos kezéről. Kb. 20 percig volt a panaszos megbilincselve.

A rendőrök ezt követően távozni akartak, ezért a panaszos közölte velük, hogy „ez nem így működik”, ne menjenek sehova, mivel intézkedés történt, amiről valamilyen dokumentumot

szeretne kapni. A rendőrök azonban a panaszos ezen kérésére nem reagáltak, hanem beültek a szolgálati gépkocsiba. A panaszos ezért hirtelen kinyitotta annak hátsó ajtaját, és beült hátra. A vezetőülésen helyet foglaló rendőr kiszállt a gépkocsiból, és a panaszost megragadva, egy erőteljes mozdulattal kiszállította. A panaszosnak ezzel sérülése nem keletkezett. A rendőrök elmentek, a panaszos pedig bement a BRFK * Kerületi Rendőrkapitányságra. Ott újra találkozott a vele szemben intézkedők közül két rendőrrel. Az ügyeletes ott azt közölte, ha panaszt akar tenni a panaszos, akkor menjen a * utcába, mert náluk összeférhetlenség áll fenn.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A BRFK Hivatala továbbította a Testület részére egy CD lemezt, amelyen a panaszos rendőrségre történt telefonálásaival kapcsolatos telefonbeszélgetések hallhatók. Négy felvétel készült. A Testület a szó szerinti ismertetéstől eltekint, csak az ügy szempontjából lényeges elemeket ismerteti, tekintettel arra, hogy több információ is ismétlődik, illetve obszcén kifejezések hallhatók.

a) Az első telefonbeszélgetés 2014. január 15-én 1 óra 16 perckor kezdődik, és 8 perc 45 másodperc terjedelmű. A panaszos bemutatkozást követően elmondja, hogy előzőleg felhívta a Minisztériumot, ahol egy * nevű vette fel, a panaszosnak gyanús, „tart tőle, hogy ott bomba van”. Két napja próbál a panaszos tisztázni egy lakcímkártya ügyet, amire 3 éve vár. A rendőr elmondja, hogy a Minisztériumban most csak ügyelet van. Ezt követően hosszas vita folyik arról, hogy mikor, milyen napszakban kellene hívni a minisztériumot. A panaszos ismét közli, hogy egy *nevű személy fel akarja robbantani a minisztériumot. A rendőr azon kérdésre, hogy a rendőrség miben segíthet, a panaszos azt válaszolja, hogy a lakcímkártyáját szeretné megkapni. A rendőr közli, hogy akkor ahhoz a minisztériumhoz kell fordulnia. A rendőr a beszélgetés végén rákérdez arra, hogy a panaszos hol tartózkodik, mert odaküld egy járőrt, akik meghallgatják majd a panaszost, és felvesznek egy jegyzőkönyvet. A panaszos közli lakcímét és telefonszámát.

b) A második beszélgetés 2 óra 42 perckor kezdődik, és 3 perc 19 másodperc terjedelmű. Ezen hallható, hogy a panaszos elmondja a nevét és közli, hogy rendőri intézkedés alá vonták, és most vették le róla a bilincset. A rendőri intézkedésről nem kapott semmilyen papírt. Szeretne egy tisztí járőrt, szeretné tudni a jogait. Emberetlen hangon beszéltek vele a rendőrök, majdnem elgázolták őt rendőrautóval. A rendőrök el akarnak menni az autóval, ezért a panaszos beül a gépkocsijukba, de gyorsan ki is vették onnan, és erőszakosak vele. Be sem mutatkoztak a rendőrök. A rendőrségi gépkocsi elment, a rendőrök „menekülnek”. Az ügyeletes közli a panaszossal, hogy amennyiben panasza van, a BRFK-t, a * szám alatt keresse fel. Ott kivizsgálják a bejelentést. Az ügyeletes elköszön.

c) A harmadik beszélgetés 2 óra 44 perckor kezdődik, 5 perc 36 másodperc terjedelmű. Ekkor egy másik rendőr veszi fel a telefont, amit a panaszos először nem érzékel. A panaszos ismét elmondja a II. rész 1) b) pontjában foglaltakat. A vezető rángatta ki a panaszost a

rendőrségi gépkocsiból. A rendőr kérdezi, hogy mi volt a rendőrségi gépkocsi rendszáma, vagy milyen típusú gépkocsi volt, amire a panaszos nem tud válaszolni. A rendőr közli, ha nem tudja megmondani a rendőrségi autó rendszámát, vagy típusát, akkor nem tud segíteni. Ezt követően arról folyik a vita, hogy az ügyeletesnek kell-e tudnia arról, hogy a rendőrségi gépkocsik éppen hol vannak. A panaszos elmondja, hogy a bilincsről sem tudja megmondani, hogy az milyen típusú. A rendőr kérdezi, hogyan derítsen ki bármit egy rendőrautóról, amiről a panaszos nem tud mondani semmit. A rendőr továbbra is a rendőrségi gépkocsi rendszámát, típusát kérdezi a panaszostól. Végül a rendőr azt javasolja a panaszosnak, hogy menjen be a legközelebbi rendőrkapitányságra, addigra szedje össze az összes gondolatát (hol volt, mi történt, milyen rendőrök voltak, hogy néztek ki), ott meg tudja tenni a feljelentését, ott a panaszát felveszik elejétől a végéig, akár 5-10 oldalban, amennyit el tud erről mondani. Megnézik, hogy van-e ott kamera, ahol ez történt. A térfigyelő kamerát kielemezik, hogy milyen rendőrök voltak, árendőrök vagy rendes rendőrök, vagy akár nem is történt ilyen vagy ki tudja, mi történt. A panaszos megkérdezi, hogy hol van a lakcíméhez legközelebb eső rendőrkapitányság. A telefonbeszélgetés megszakad.

d) A negyedik telefonbeszélgetés 2 óra 57 perckor kezdődik, 10 perc terjedelmű. A telefont ismételten másik rendőr veszi fel, a panaszos újra elmondja a történetét. Itt már megemlíti, hogy egy mentőorvos is megvizsgálta, de épelméjűnek találták. A panaszos már ingerülten közli, hogy a vele szemben intézkedő rendőröktől kérdezett volna neveket, rendfokozatokat, de „elszaladtak”. A panaszos szerint azonosíthatatlan fegyveresek, tehát „terroristák” voltak. Vita alakul ki a terrorista fogalomról, az egyenruháról. A panaszos azt mondja, hogy az autójuk rendőrautó volt. A rendőr elmondja, hogy a * utcában reggel megteheti a panaszt. A panaszos megkérdezi, hogy mennyire normális az, hogy itt éjjel megbilincselik az adófizető állampolgárokat. A rendőr azt válaszolja, hogy *-en elég gyakran előfordulhat, hogy az embereket megbilincselik. A rendőr szerint normális is ez. A panaszos állampolgársága kapcsán is beszélnek (elmondja, hogy ő II. Margit alattvalója. Tisztázzák a rendőrrel, hogy II. Erzsébet és II. Margit nem ugyanaz). A panaszos sokadjára ismétli, hogy három éve próbálja a lakcímkártyáját megszerezni, ezért hívogatja a minisztériumot éjjel-nappal. Erre „berágódás” történt az éjjeli hívásra, ezért ma őt megbilincselték, mert nincs lakcímkártyája. A rendőr közli, hogy azért nem bilincselnek, mert nincs lakcímkártyája. A panaszos elmondja, hogy egy rendőrtiszt nem mutatkozott be, utána telefonálgatott, úgy döntött, hogy mentőt kell hívni, mert könnyen lehet, hogy a panaszos zavarodott. A panaszos bilincsből állt az utcán, amíg megérkezett a mentő, és kiderítette, hogy a panaszos nem h...e. A rendőrök levették a bilincset, de nem közölték, hogy a panaszos mikor és miért van „letartóztatva”, majd javítja, hogy megbilincselve. A rendőr azt válaszolja, hogy Magyarországon nincs letartóztatás. A panaszos mondja, hogy bilincselve, jogaiban korlátozva volt. A rendőr azt mondja, hogy „amikor megállapították a dolgot, akkor levették önről a bilincset és ennyi”. A panaszos visszakérdez, hogy „ez így megy? Bocs, tévedtünk. Megbilincselünk, megrugdostunk, és kinyomtuk a szemedet.” A rendőr azt mondja, hogy eddig nem ezt mondta a panaszos, a tényeket ne fordítsa el. A panaszos azt mondja, hogy ne bilincselgessenek „jobbra-balra”. A rendőr elmondja, hogy „a személyi szabadságot korlátozó rendőr bármikor megteheti, ha úgy látja jónak. A kollegák itt kint, ha úgy látták jónak, hogy bilincs szükséges, akkor azt megtették. Mivelhogy utána nem állt fenn a személyi szabadság korlátozása (annak oka), gondolom, levették, és útjára engedték önt.” A panaszos közli, hogy fél óráig volt bilincsből. A rendőr azt mondja, hogy a bilincselés addig tart, ameddig szükséges. A panaszos nem tudja, hogy a bilincselés meddig szükséges, de a rendőrök nem közölték, hogy meddig van eljárás alatt, és meddig van bilincsből. Ezt követően arról folyik a vita, hogy Magyarországon hogyan jogszerű a bilincselés. A panaszos kérdezi, hogy bevinnék-e a * Kórházba, vagy a fogdára, mert meztelenül, illetve ágyékkötőben áll az utcán, vérző testtel. A panaszos tiszt

járórt kér. Az ezt követő beszélgetés már a panasz elbírálása szempontjából lényeges, új információt nem tartalmaz.

2) A **rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátott** egy eset adatlapot. A dokumentum szerint a panaszos 2014. január 15-én 1 óra 24 perckor a 107-es segélyhívó számon tett bejelentést a BRFK ügyeletére, arról, hogy 10 perccel korábban a Közigazgatási Minisztériummal próbált meg telefonon beszélni, mivel több mint 3 éve nem kapja meg lakcímkártyáját tőlük. Ott egy bizonyos Péter nevű személy vette fel a telefont, aki közölte a panaszossal, hogy „hagyja őt békén, nem foglalkozik a lakcímkártyájával, egyébként is felrobbantja ezt az egész sz...t.”, majd letette a telefont. A panaszos a fentiek miatt rendőri intézkedést kért. Az ügyelet a helyszínre küldte a Stefánia 10-est, illetve a Zugló 11-est. A Budapest, XIV. kerület, Torontál utca 53/B. szám előtt megtalálták a bejelentőt, akinek hangulata az intézkedő rendőrök elmondása szerint ingadozó, zavart volt. A rendőrök mentőt kértek, azt kiküldték a helyszínre. Időközben a BRFK „akciót” is kiküldték a minisztériumhoz. A panaszossal szemben a helyszínen bilincset alkalmaztak „az intézkedés biztonságos lefolytatása érdekében”. A kiérkező mentők a helyszínen megállapították, hogy a panaszos időben, térben orientált, beszámítható, így nem igényel több orvosi ellátást.

3) A panaszos első telefonos bejelentését a BRFK XIX. Kerületi Rendőrkapitányság Rendészeti Osztály r. hadnagy beosztottja fogadta.

A r. hadnagy 2014. január 14-én 20 órától január 15-én 8 óráig híváskezelői tevékenységet látott el a BRFK Tevékenység-irányítási Központban. Ennek során, 1 óra 15 perc körül a panaszos telefonos bejelentést tett, amelynek részletes ismertetése az Állásfoglalás II. rész 1) a) pontja alatt olvasható.

A r. hadnagy a panaszos által végül megadott lakcímet továbbította a BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság Tevékenység-irányítási Központja ügyeletese részére, ő azonnal járőröket küldött, akik a további intézkedést lefolytatták.

A r. hadnagy megítélése szerint a panaszos mindvégig összefüggéstelenül beszélt, az általa feltett kérdésekre válaszolva, többször is ellentmondásba keveredett. Ezt követően több alkalommal betelefonált a segélykérőn, ahol az általa elszenvedett rendőri intézkedést panaszolta. A r. hadnagy a panasztételi jogáról és lehetőségeiről minden alkalommal tájékoztatta a panaszost.

4) A BRFK XIX. Kerületi Rendőrkapitányság Rendészeti Osztálya vezetőjének – a panaszüggyel össze nem függő okból történt – parancsnoki kivizsgálásról szóló tájékoztató levele a panasz szempontjából csupán annyi releváns információt tartalmaz, hogy a r. hadnagy mindvégig kulturált hangnemben beszélt a panaszossal, illetve tájékoztatta, miszerint azonnal intézkedik, hogy a kerületileg illetékes járőr az általa megadott címen megjelenjen és a szükséges intézkedéseket megtegye.

5) A BRFK Bűnügyi Szervek Bűnügyi Bevetési Osztály Műveleti Alosztály II. jelentése az alábbi információkat tartalmazza.

A r. őrnagy alosztályvezető, egy r. törzssászlós és egy r. törzssászlós a Tevékenység-irányítási Központ utasítására megjelentek a Budapest, V. kerület Kossuth Lajos tér 2-4. sz.

alatt található KEKH Kormányhivatalnál, mivel 1 óra 15 perckor telefonos bejelentés érkezett arról, hogy az épületben egy Péter nevezetű személy azt mondta a bejelentőnek (a panaszosnak), hogy az egész épületet fel fogja robbantani.

A kikerkező rendőrök megállapították, hogy az épületben a Készenléti Rendőrség állományából három r. őrmester látott el objektumőri feladatot. Éjfélől egyikük (*Biczó László*) fogadta a hívásokat, amelyek digitális vonalon érkeznek be. A r. őrmester visszakeresve a hívásokat, közölte, hogy 1 óra 11 perckor érkezett hívás a panaszos mobiltelefonjáról. A betelefonáló (a panaszos) a kazánmestert kereste, és erősen érdeklődött aziránt, hogy ki beszél a vonal túlsó oldalán és mit keres az épületben. A r. őrmester azt is elmondta, hogy robbantásról szó sem volt: sem ő, sem a panaszos nem mondott ahhoz hasonlót sem, és a beszélgetés során nem került szóba az említett lakcímkártya pótlása. A r. őrmester álláspontja szerint a panaszos elég zavart volt, a beszélgetés során úgy érezte, hogy a panaszos csak szórakozik.

6) A biztonsági intézkedés végrehajtásáról, kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint a BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság Rendészeti Osztály Körzeti Megbízott Alosztály r. főtörzszászlósa szolgálatának teljesítése során, 1 óra 35 perckor megjelent egy polgárőrrel a panaszos házában, mivel az Észak Pesti Központ tájékoztatása szerint robbantásos cselekménnyel kapcsolatban történt telefonos bejelentés.

A r. főtörzszászlós a helyszínen az épület előtt találkozott a panaszossal, aki a kutyáját sétáltatta. A panaszos kérdésre elmondta, hogy 1 óra 13 perckor felhívta a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumot, mivel lakcímkártyáját három éve nem kapja meg, illetve az ott dolgozók mindig megakadályozták, hogy a panaszos azt megkapja. A központos csak annyit közölt, hogy Péternek hívják, amire a panaszos visszakérdezett, hogy „Milyen Péter? Szent Péter?“, amire a központos igennel felelt. A panaszos elpanaszolta a sérelmeit, a központos pedig úgy reagált, hogy „neki sem tetszik, hogy a rendszer így működik, és fel fogja robbantani az egész rendszert“. A panaszos szerint a központos ingerült volt, összeveszett vele a beszélgetés során.

A panaszos közölte a rendőrökkel, hogy azért hívta a rendőrséget, hogy vigyenek neki lakcímkártyát. A rendőri intézkedés során a panaszos eléggé ingerült, olykor agresszív, kötekedő hangnemben beszélt a rendőrökkel, láthatóan zavart, labilis idegállapotban volt. Többször próbált testi fölényt imitálni magassága miatt. Többször előfordult, hogy a rendőrök kérdésére nem válaszolt, hanem teljesen másról kezdett beszélni. Több alkalommal közölte, hogy tábornoki fokozatban van, illetve elmondta, hogy onkopszichológus.

A rendőri jelentés szerint a panaszos a lakcímkártyáját megkapta 2013. október 22-én, ami nála is volt.

A r. főtörzszászlós az észlelteket jelentette az Észak Pesti Központnak, amely közölte, hogy a helyszínre mentőt küld, hogy megvizsgálják, szükséges-e pszichiátriai kezelés a panaszosnak.

A rendőri intézkedés során egy r. főtörzsőrmester és egy r. őrmester nő is jelen volt, akik megerősítést biztosítottak, mivel a panaszos kiszámíthatatlan idegállapotban volt. Később nekik utasításra el kellett hagyniuk a helyszínt, mert más intézkedéshez kellett menniük. Mivel ezen ideig a mentők nem érkeztek meg, utasításra – tekintettel a panaszos állapotára és

az intézkedés biztonságos lefolytatása érdekében – a panaszost meg kellett bilincselni, amit a r. főtörzszászlós hajtott végre. Maga a r. főtörzszászlós egyébként is szükségesnek tartotta a kényszerítő eszköz alkalmazását a panaszos zavart, kötekedő és kiszámíthatatlan viselkedése miatt.

2 óra 30 perckor érkezett ki a mentő, és a mentőtiszt megvizsgálta a panaszost. A panaszos a mentőtisztnek elmondta, hogy az estét végigsörözte barátaival, és elmondta neki is, milyen problémái vannak a Hivatallal. A mentőtiszt úgy döntött, a panaszosnak nincs szüksége pszichiátriai ellátásra. A r. főtörzszászlós ezt jelentette az Észak Pesti Központnak. A bilincs alkalmazása csak a szükséges ideig tartott (2 óra 15 perctől 2 óra 35 percig).

A jelentés tartalmazza azt is, hogy a panaszos a rendőrök helyszínről való távozásakor a még álló rendőrségi személygépkocsi bal hátsó ülésére beült, de amikor a r. főtörzszászlós kiszállt a gépkocsiból és behajolva a karját megfogta, ellenállás nélkül kiszállt onnan. Ezt követően a helyszínt zavartalanul elhagyták.

A rendőri jelentés szerint a rendőrök a panaszost a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. §-ának (1) bekezdés 1. fordulata alapján igazoltatták, a 31. § (1) bekezdése alapján átvizsgálták. Az Rtv. 37. §-ának b) pontja alapján biztonsági intézkedést fogantatosítottak a panaszossal szemben. A biztonsági intézkedés oka 2 óra 45 perckor megszűnt, akkor a panaszost szabadon bocsátották.

A panaszossal szemben az Rtv. 48. §-ának b) és c) pontja alapján (támadás és szökés megakadályozása érdekében) 2 óra 15 perctől 2 óra 35 percig bilincset alkalmaztak. A jelentés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazására való figyelmeztetés megtörtént, továbbá a bilincs alkalmazása során a panaszosnak sérülése és anyagi kára nem keletkezett. A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. §-ának (4) bekezdés b) pontja alapján a bilincselés a kezek előre, illetve hátra bilincselésével történt (nem jelölték meg a jelentésben). A panaszos az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése alapján hozzátartozója kiértesítését nem kérte.

7) Az elfogás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló eredeti parancsnoki vélemény és kivizsgálás alapján – mivel a megfelelő rovatot nem jelölték meg – nem lehet tudni, hogy az igazoltatás, az átvizsgálás és a biztonsági intézkedés jogszerű és szakszerű; a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt-e.

8) a) A kényszerítő eszköz alkalmazásával összefüggésben a BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság Rendészeti Osztály Körzeti Megbízott Alosztályának vezetője parancsnoki kivizsgálást folytatott le. Az ezzel kapcsolatos megállapítások a következők.

Az ügyelettől kapott tájékoztatás, valamint a helyszínen tapasztaltak alapján döntöttek a rendőrök az Rtv. 37. §-ának b) pontja szerinti biztonsági intézkedésről, illetve az Rtv. 48. §-ának b) és c) pontja alapján a bilincs alkalmazásáról. A bilincselés előtt hajtották végre a rendőrök a ruházatátvizsgálást, az Rtv. 31. §-ának (1) és (2) bekezdése alapján.

A rendőrök utasításra alkalmaztak bilincset, de – elmondásuk szerint – azt az utasítást helyesnek is találták a panaszos viselkedése miatt. A panaszos az intézkedés során nem közölte a rendőrökkel, hogy bármilyen testi fogyatékosága lenne. Mozgása normális volt,

ezért nem is feltételezték a rendőrök, hogy mozgássérült. A mentőszolgálat munkatársainak helyszíni vizsgálata alapján a panaszos további vizsgálatra nem szorult, egészségügyi ellátása nem volt szükséges, ezért az intézkedés befejezésével a bilincs alkalmazását is megszüntették. A bilincselés csak a szükséges ideig tartott, amely sérülést nem okozott.

A rendőrök tájékoztatták a helyszínen a panaszost, hogy igazolást a helyszínen nem tudnak neki kiállítani, azt csak a BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányságon kaphat.

A panaszos szolgálati járműből való kiszállítása tekintetében a parancsnoki kivizsgálás azt tartalmazza, hogy a r. főtörzsszázlós erő kifejtése nélkül, a kezénél fogva szállította őt ki, és együttműködött a panaszos is, sérülést ekkor sem szenvedett.

Az alosztályvezető a panaszossal szembeni intézkedés kivizsgálása során azt állapította meg, hogy a ruházatátvizsgálás, a biztonsági intézkedés és a bilincs alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

b) A Testület kérdéseket tett fel a panaszossal szembeni intézkedés és kényszerítő eszköz alkalmazása tekintetében. Az erre adott felvilágosítás a következő új információkat tartalmazza.

A kivizsgálás során arra vonatkozó információ, hogy a szolgálati gépkocsit „gyorsan” vezették a helyszínre, nem merült fel. A közlekedési szabályok betartása mellett érkeztek ki a járőrök. A panaszos igazoltatása és ruházatátvizsgálása okaként azt jelölték meg, hogy robbantásos cselekmény miatt érkezett bejelentés, ezért az eset körülményei kivizsgálása és adatgyűjtés elvégzése volt a feladat. A „helyszínen tapasztaltak miatt” igazoltatták a panaszost és vizsgálták át a ruházatát, a biztonsági intézkedés foganatosítása érdekében. A kiérkező rendőrök egyenruhában látták el szolgálatukat, így megfeleltek az Rtv. 20. § (1) bekezdésében írt feltételeknek, az intézkedés alá vont panaszossal közölték az Rtv. 20. § (2) bekezdésében írtakat. (Ezt nem konkretizálta a rendőrség a válaszában.)

A panaszos bilincselésével összefüggésben azt a választ adta a rendőrség, hogy a panaszos helyszínen tanúsított agresszív magatartása miatt, utasításra történt, mivel a helyszínen intézkedő három rendőr közül kettőt egy idő után másik címre irányítottak, a helyszínen egy rendőr maradt egy polgárőrrel.

A helyszínen a rendőrök azt tapasztalták, hogy a panaszos zavartan viselkedik, indulatosan beszél, labilis idegállapotban volt, ezért – biztonsági intézkedés keretében – értesítették a mentőszolgálatot.

Arról tájékoztatták továbbá a panaszost, hogy igazolást technikai okok miatt (nyomtató hiánya, iktatás, pecsét) nem tudnak neki kitölteni, azt a rendőrkapitányságon kaphat.

A Testület azon kérdésére, hogy a rendőrkapitányság épületében kiabáltak-e a panaszossal, a rendőrség azt a tájékoztatást adta, hogy a panaszos a rendőrkapitányság objektumörével beszélt. Az objektumőr a meghallgatása során elmondta, hogy nem kiabált a panaszossal, azonban „ő erős orgánumú személy, ráadásul meg volt fázva, így a panaszos hihette azt, hogy az átlagosnál hangosabban beszéltek vele.”

A rendőrségi tájékoztatás tartalmazza továbbá azt is, hogy az objektumőr beszélt a Készenléti Csoport vezetőjével, akinek tájékoztatása alapján közölte a panaszossal, hogy a rendőrkapitányságon is tehet bejelentést, valamint a Teve utcában, a Központi Panaszirodán, illetve a Testületnél. Ezt követően a panaszos azt közölte, hogy a Központi Panaszirodán tesz panaszt. A panaszos önként döntött így, senki nem küldte el őt a rendőrkapitányságról.

III.

A panaszos sérelmezte beadványában, hogy majdnem elütötték a rendőrök, az intézkedés előtt. Panaszolta a rendőrök szolgálati fellépésének módját (az intézkedés oka és célja közlésének elmaradását), a biztonsági intézkedést, a bilincs alkalmazását. Panaszolta, hogy az intézkedésről nem kapott a helyszínen hivatalos papírt, továbbá a rendőri hangnemet a rendőrkapitányság épületében.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – **megállapította, hogy a rendőri fellépés és intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye Szabadság és Felelősség fejezetének II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát, a VI. cikkében foglalt személyes adatok védelméhez való jogát, a XX. cikkben foglalt testi épséghez való jogát, továbbá a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.**

1) A panaszbeadvány szerint a rendőrök szolgálati gépkocsijukkal kis híján elgázolták a panaszost, amikor a lakásához kiérkeztek.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmességni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975 (II. 5.) KPM-BM együttes r. (a továbbiakban: KRESZ) 3. §-ának (1) bekezdés a) és c) pontja szerint, aki a közúti közlekedésben részt vesz, köteles a közúti forgalomra, valamint a közútnak és környezetének a védelmére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket megtartani, illetve úgy közlekedni, hogy a személy- és vagyonbiztonságot ne veszélyeztesse, másokat közlekedésükben indokolatlanul ne akadályozzon, és ne zavarjon. A KRESZ rendelkezései – eltérő rendelkezések hiányában – a rendőrségi gépjárművek vezetőire is irányadók.

A rendőrségtől kapott tájékoztatás szerint a panaszos lakásához kiérkező szolgálati gépkocsit a közlekedési szabályok betartásával vezették.

A Testület az egymásnak ellentmondó bizonyítékok alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a panaszos testi épségét veszélyeztető módon vezették-e a szolgálati gépkocsit, ezért e tekintetben a panaszos testi épséghez való jogának sérelme nem volt megállapítható.

2) A Testület elsőként azt értékelte, hogy a rendőrség a panaszost indokoltan, kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában vont-e intézkedés alá.

A panaszbeadvány és a rendőrségi iratok egybevágnak abban a tekintetben, hogy a panaszos arról tett telefonos bejelentést, miszerint egy személy egy középület felrobbantásával fenyegetőzött.

Az Rtv. 1. §-ának (2) bekezdés 1. pontja szerint a rendőrség az Alaptörvényben, az Rtv.-ben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését, megakadályozását és felderítését, valamint a bűncselekményből származó vagyont visszaszerzését.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyen a tudomására hoznak.

A Szolgálati Szabályzat 8. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében.

Jelen esetben egy bűncselekményt hoztak a rendőrség tudomására, ami a közbiztonság védelme érdekében az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat idézett rendelkezései alapján feltétlen intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. A Testület megállapítása szerint jogszerű volt a rendőri fellépés, ami által nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

3) A panaszos beadványában sérelmezte, hogy a rendőrök nem közölték a rendőri intézkedés okát és célját. A Testület a panasz ezen része vonatkozásában az alábbi megállapításokat teszi

a) Az Rtv. 20. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrt intézkedése során vagy az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt minden esetben köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti (pl. azonnali beavatkozás, fellépés szükséges), ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni.

A szolgálati fellépés módját a Szolgálati Szabályzat 5. §-a részletezi. Annak (1) és (2) bekezdése szerint az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszagnak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel az előzőekben meghatározottak intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény

felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

A Testület kifejezetten kérte, hogy az intézkedő rendőrök nyilatkozzanak abban a kérdésben, mennyiben tettek eleget az Rtv. 20. §-ában előírt kötelezettségüknek, különösen az intézkedés célja közlése tekintetében. A rendőrségi tájékoztatásban csupán annyi szerepel, hogy az intézkedő járőrök azt közölték, hogy Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint intézkedés alá vonják a panaszost.

A Testület gyakorlata szerint, amennyiben a rendőrség a panasz tartalmának megismerését követően nem cáfolja a panaszos állítását – illetőleg a rendelkezésre álló körülmények nem támasztanak kétséget azzal kapcsolatban –, úgy a Testület a döntését a panaszosi állításra alapozza.

A Testület megítélése szerint az intézkedő rendőrök az intézkedés céljának közlésére vonatkozó kötelezettségüknek nem tettek eleget, amely által sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga.

b) A panaszos ugyan kifejezetten nem sérelmezte beadványában a panaszjogról való tájékoztatás elmaradását, azonban a Testület rendelkezésébe bocsátott hangfelvételek kapcsán a következő megjegyzést teszi.

A panaszos másodszori telefonálása során azt mondta az ügyeletes, hogy amennyiben panasza van a panaszosnak, úgy a BRFK-hoz fordulhat. A panaszos harmadik telefonálása során pedig az hallható a felvételen, hogy az ügyeletes mindenképpen a rendőrségi gépkocsi rendszámára, típusára kíváncsi, ahhoz, hogy intézkedni tudjon a panaszos bejelentése nyomán. Ugyanez a rendőr azt is javasolja, hogy a panaszos úgy intézze el panaszát, hogy a legközelebbi rendőrkapitányságra menjen be, ott tudja megtenni „feljelentését”.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése alapján köteles a rendőr az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az Rtv. szerinti panasz lehetőségéről. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése alapján választási lehetőség illeti meg azt, akinek az Rtv. IV.-V. Fejezetében – a 46/A.-46/C. § kivételével –, valamint a VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette: az intézkedést foganatosító rendőri szervhez vagy a Testülethez fordul panasszal. Téves, illetve nem teljes körű tehát az a tájékoztatás, hogy a BRFK-hoz (a „Teve utcába”) lehet panasszal fordulni, de az sem, amikor az illetékes (BRFK XIV. Kerületi) Rendőrkapitányságot jelölik meg a panaszt kivizsgáló szervként.

4) A Testület vizsgálta a panaszossal szemben foganatosított igazoltatás, biztonsági intézkedés és ruházatvizsgálás jogszerűségét.

a) Az Rtv. 29. § (1) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A rendőrségtől kapott tájékoztatás szerint a panaszost az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés 1. fordulata alapján igazoltatták. Az igazoltatás okaként azt jelölték meg, hogy robbantásos cselekmény miatt érkezett bejelentés, ezért az eset körülményei kivizsgálása és adatgyűjtés elvégzése volt a feladat. A „helyszínen tapasztaltak miatt” igazoltatták a panaszost.

A Testület elfogadja azt az érvelést, hogy a panaszos igazoltatása közrendvédelmi célból szükséges volt, álláspontja szerint azzal a panaszos személyes adatok védelméhez való joga nem sérült.

b) A rendőri jelentés szerint a rendőrök a panaszossal szemben az Rtv. 37. §-ának b) pontja alapján foganatosítottak biztonsági intézkedést.

A hivatkozott törvényhely szerint „a rendőr [...] az önveszélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése érdekében intézkedik az önmagát vagy más veszélyeztető állapotban lévő személy orvosi vizsgálatára, és közreműködik az egészségügyi intézetbe történő szállításában”.

Valamennyi rendőrségi dokumentum egybevágh abban a tekintetben, hogy a panaszos lakásánál intézkedő rendőrök azt tapasztalták, a panaszos zavartan viselkedik, indulatosan, agresszív, kötekedő hangnemben beszélt, labilis, kiszámíthatatlan idegállapotban volt, ezért – biztonsági intézkedés keretében – értesítették a mentőszolgálatot. A kiérkező mentők a helyszínen megállapították, hogy a panaszos időben, térben orientált, beszámítható, így nem igényel több orvosi ellátást.

A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján elfogadta a rendőrség álláspontját, ezért úgy ítélte meg, hogy a biztonsági intézkedés foganatosítása, a panaszos orvosi vizsgálata indokoltan történt, az nem sértette a panaszos emberi méltósághoz való jogát.

c) A rendőrségi dokumentumok szerint a panaszos ruházatát az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése alapján átvizsgálták.

A hivatkozott törvényhely szerint az, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján – figyelemmel a III. rész 4) a)-b) pontjában írtakra – megállapította, hogy az igazoltatást követő ruházatátvizsgálást indokoltan hajtották végre a rendőrök, amely a panaszos személyes integritáshoz való jogát jogszerűen korlátozta.

5) A Testület vizsgálta a panaszossal szemben alkalmazott kényszerítő eszköz jogszerűségét is.

a) A panaszbeadvány szerint a rendőr mintegy retorzióként bilincselte meg a panaszost hátra helyzetbe, és hiába jelezte, hogy fáj a keze, azt nem vették figyelembe.

Az Rtv. 48. §-a tartalmazza a bilincs alkalmazásának lehetséges indokait. Ezen szakasz szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére. Az Rtv. 61. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá a kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell.

A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 41. §-a részletezi, annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja, c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget, f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.

A Szolgálati Szabályzat 41. §-ának (6) bekezdés a) pontjának első fordulata szerint a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől, vagy az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik, vagy az érintett személyt a rendőr egyedül állítja elő, kivéve, ha az intézkedésben érintett kezei az erre a célra kialakított övhöz vannak bilincselve.

A Testület ehelyütt hivatkozik az arányosság követelményére is, amelyet az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése úgy határoz meg, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, míg a (2) bekezdés szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. Az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.

A Szolgálati Szabályzat fentebb hivatkozott 39. §-ának (3) bekezdés szerint továbbá a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A vizsgált esetben a rendőrségi iratok a bilincselés okául és alapjául az Rtv. 48. §-ának b) és c) pontját, azaz a támadás megakadályozása és a szökés megakadályozása érdekében történő bilincshasználatot jelölték meg. A rendőrség által rendelkezésre bocsátott iratok szerint a panaszos az intézkedés során ingerült volt, agresszív hangnemben beszélt a rendőrökkel, láthatóan zavart, labilis idegállapotban volt, többször testi fölényt próbált imitálni. Azt az utasítást kapták a helyszínen intézkedő rendőrök a központtól – mivel a megerősítésnek (két rendőrnek) el kellett hagynia a helyszínt egy másik intézkedés miatt –, hogy az intézkedés biztonságos lefolytatása érdekében, a mentők kiérkezéséig bilincseljék meg a panaszost. A helyszínen azonban az intézkedő rendőr mellett a körzeti megbízott ott maradt. A zavart, kiszámíthatatlan viselkedés miatt az intézkedő rendőr maga is indokoltnak találta a kényszerítő eszköz alkalmazását. A panaszos nem jelezte, hogy mozgássérült, normál mozgása miatt azt nem is feltételezték a rendőrök. A bilincs alkalmazása 20 percig, a mentő kiérkezéséig tartott, utána megszüntették. Az elsődleges jelentés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását az előzetes figyelmeztetés megelőzte.

A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján az alábbi megállapításokat teszi. Az elsődleges rendőrségi dokumentum elsősorban a panaszos verbális magatartását írja le („ingerült, agresszív hangnem”, „zavart, kötekedő viselkedés”), a parancsnoki kivizsgálás nyomán utóbb tett nyilatkozatokban már az agresszív viselkedés szerepel. Egyetlen dokumentum sem tartalmaz ugyanakkor arra utalást, hogy testi kényszert alkalmaztak a panaszossal szemben.

A rendőrségi jelentésből egyáltalán nem vált ismertté olyan *konkrét körülmény*, amely a panaszos szökésének veszélyére utalt volna (nem is életszerű, mivel a panaszos nem követett el bűncselekményt, illetve saját lakása előtt intézkedtek vele szemben), emiatt **a Testület a bilincskalkalmazás jogalapjaként megjelölt rendőrségi hivatkozást az Rtv. 48. § c) pontja vonatkozásában egyáltalán nem látta igazoltnak.**

A bilincs alkalmazásának az Rtv. 48. § b) pontja szerinti oka pedig az alábbiak miatt **nem volt jogszerű**. A fentebb említett jogszabályi rendelkezésekből következik, hogy amennyiben fenn is állt (volna) a támadás veszélye, még abban az esetben is csak akkor lett volna alkalmazható a bilincs – figyelemmel az Rtv. 15. §-ában és a 16. § (1) bekezdésben foglalt arányosság követelményére, illetve a Szolgálati Szabályzat 39. §-ában előírt fokozatosság elvére –, ha a testi kényszer alkalmazása nem vezetett volna eredményre; vagy már eleve kilátástalan lett volna az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazásának sikere. Testi kényszer alkalmazásáról, vagy annak megkísérléséről azonban egyáltalán nem számol be egyik rendőrségi dokumentum sem. Az enyhébb eszköz alkalmazásának sikerére vonatkozó kilátástalanságot ugyancsak nem tartalmaznak a rendőrségi iratok. A Testület továbbá megjegyzi, hogy a rendőrségi dokumentumok arra vonatkozóan sem tartalmaznak információt, hogy a panaszos ne lett volna együttműködő a hatósággal.

Fentiek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a bilincs alkalmazása szükségtelen és aránytalan volt, ezért megállapította a panaszos emberi méltósághoz fűződő jogának sérelmét. A kényszerítő eszköz alkalmazását megelőző figyelmeztetés elhangzásának megtörténte tekintetében – az egymásnak ellentmondó bizonyítékok miatt – a Testület nem tudott megnyugtatóan állást foglalni, így a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme nem megállapítható.

b) A panaszos úgy nyilatkozott, hogy amikor (önkéntesen) beült a rendőrségi gépkocsiba, onnan a rendőr egy erőteljes mozdulattal kiszállította. A Testület ezzel összefüggésben az alábbi megállapítást teszi.

Az Rtv. 47. §-a szerint a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

A Szolgálati Szabályzat 40. §-ának (1) bekezdése értelmében – egyebek mellett – a megfogás akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

A rendőrségi dokumentumok szerint az intézkedő rendőr behajolt a gépkocsi ajtaján, megfogta a panaszos karját, aki ellenállás nélkül kiszállt.

A Testület az egymásnak ellentmondó bizonyítékok miatt ebben a kérdésben nem tudott megnyugtatóan állást foglalni, így a panaszos testi épséghez és emberi méltósághoz való jogának sérelme etekintetben nem megállapítható.

6) A panaszos sérelmezte, hogy a helyszínen történt kényszerítő eszköz alkalmazását követően a helyszínen nem kapott semmilyen dokumentumot annak megtörténtéről.

A rendőrség tájékoztatása szerint a panaszosnak a helyszínen elmondták a rendőrök, hogy igazolást nem tudnak részére a helyszínen kiállítani, azt csak a BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányságon kaphat.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 38. §-ban az alábbiakat rögzíti. A [...] bilincset [...] alkalmazó rendőr – az ellenszegülés megtörését, illetve a támadás megakadályozását követően – szóban köteles haladéktalanul jelentést tenni a közvetlen szolgálati elöljárójának, illetve értesíteni az ügyeletet vagy a tevékenység-irányítási központot. Ha a kényszerítő eszköz alkalmazását személyi szabadságot korlátozó intézkedés követi, a kényszerítő eszközt alkalmazó rendőrnek a jelentést a személyi szabadságot korlátozó intézkedésről szóló írásos jelentésben kell megtennie. A 38. § (3), illetve (5) bekezdése továbbá előírja, hogy a kísérés során alkalmazott bilincs alkalmazása kivételével a kényszerítő eszköz alkalmazását követően a rendőr szolgálati elöljárója haladéktalanul köteles kivizsgálni az alkalmazással összefüggő követelmények teljesülését. A szolgálati elöljáró a megállapításait írásban rögzíti, amelyben állást foglal a szakszerűség, szükségesség, jogszerűség, arányosság követelményének megtartásáról.

Jelen esetben a rendőrség is elismerte, hogy nem készült parancsnoki kivizsgálás a kényszerítő eszköz alkalmazásáról. Ezzel összefüggésben a Testület megjegyzi, hogy az alakosság megtartása fontos garanciális követelmény, az arra vonatkozó kötelezettség (a megjelölt jogszabályi kivétellel) minden esetben fennáll.

Az ugyanakkor csak az előállítás esetén teszi kötelezővé a rendőrség számára, hogy arról, illetőleg annak időtartamáról igazolást állítson ki [Rtv. 33. § (4) bek.]. A kényszerítő eszköz (s így a bilincs) alkalmazása tekintetében ilyen kötelezettség nem áll fenn. A Testület

elfogadta a rendőrség azon hivatkozását, miszerint a technikai eszközök az intézkedés helyszínén nem voltak adottak, ezért a panaszos arról szóló dokumentumot ott nem kaphatott, hogy személyi szabadságában korlátozva volt. Arra vonatkozóan azonban sem a panaszos részéről, sem a rendőri szerv részéről nem érkezett információ, hogy a BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság épületében a panaszos kért-e dokumentumot a vele szemben történt rendőri intézkedésről, kényszerítő eszköz alkalmazásáról. **A Testület erre figyelemmel megállapította, hogy a rendőrség részéről nem történt – a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelemét megvalósító – dokumentációs mulasztás.**

7) A panaszos előadta, hogy amikor a vele szemben történt rendőri intézkedést követően bement a BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányságra, ott a beérkező, vele szemben korábban intézkedő rendőrök kiabáltak vele. A panaszos beadványában nem az ügyeletes tiszt (objektumőr) magatartását kifogásolta.

A Testület felvilágosítást kért a rendőrségtől a panasz ezen része tekintetében is. A rendőrség válaszában azonban csupán annyi szerepel, hogy a panaszos a BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság épületében az objektumőrrel beszélt, aki azonban nem kiabált vele.

A Testület a panasz ezen része tekintetében utal az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondatára, amely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az intézkedő rendőrökkel – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaival – szemben minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Ezen törvényi rendelkezéssel összefüggésben a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire, különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége. Ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem.

A Testület továbbá felhívja a figyelmet a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexében (a továbbiakban: Etikai Kódex) foglalt követelményekre is, amelyek ugyan nem minősülnek jogszabályi előírásoknak, azonban alapjaiban meghatározzák a rendőri hivatás értékeit, megtestesítik az állampolgárok rendőrökkel szemben támasztott elvárásait, erkölcsi iránymutatásul szolgálnak, illetve morális alapot biztosítanak a rendőrség és az egyes rendőrök számára. Az Etikai Kódex 1. pontja szerint a rendőr „önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie”. Az Etikai Kódex 5. pontja kimondja, hogy „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint pedig a rendőr „tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület a fentiekén túlmenően utal a korábbi állásfoglalásaiban [lásd pl. a 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás indokolása II. részének 3. pontját] megfogalmazottakra, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi

jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezeten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

A Testület a panaszossal szemben intézkedő rendőr hangneme tekintetében a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni, ezért az Rtv. hivatkozott rendelkezésének megsértése miatt a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelme nem megállapítható.

IV.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos igazoltatása, ruházatának átvizsgálása és a biztonsági intézkedés (az annak keretében történt orvosi vizsgálat) jogszerűen történt. A panaszos jogát közvetlenül érintő dokumentációs mulasztás a rendőrség részéről szintén nem történt. A bizonyítékok feloldhatatlan ellentéte miatt a Testület a panaszos testi épségét veszélyeztető közlekedési szabálysértést a rendőrség részéről nem állapíthatott meg, a rendőri hangnem tekintetében úgyszintén nem volt megállapítható jogsérelem. A Testület megállapítása szerint ugyanakkor az intézkedő rendőrök az intézkedés céljának közlésére vonatkozó kötelezettségüknek nem tettek eleget, továbbá megfelelő jogalap hiányában alkalmaztak bilincset a panaszossal szemben, amellyel sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz és emberi méltósághoz való joga.

Az egyes alapjogok sérelme összességében elérte azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza. Ennek megfelelően a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2015. február 26.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
előadó testületi tag

A Testület az állásfoglalását az alábbi dokumentumok alapján hozta:

- a panaszos 2014. január 16-án a Testület panaszirodáján személyesen előterjesztett panasza (4 oldal)
- BRFK Hivatala Panaszügyi és Koordinációs Osztály, Panaszügyi Alosztály 01000/4222/2014. id. sz., 2014. január 15. napján kelt feljelentési jegyzőkönyve (5 lap)
- 13949/174. sz. CD lemez
- BRFK Gazdasági Igazgatóság Informatikai Osztály 01000-10244/2014. Ált. sz., 2014. február 25-én kelt jegyzőkönyve (1 lap)
- Este adatlap (1 lap)
- a BRFK Bűnügyi Szervek Bűnügyi Bevetési Osztály II. Műveleti Alosztály 2014. január 15-én kelt, 01000/4212/2014. id. sz. jelentése (2 oldal)
- BRFK XIX. Kerületi Rendőrkapitányság Rendészeti Osztály 01190/542/2014. id. sz., 2014. január 15-én kelt jelentése (1 lap)
- a BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság Rendészeti Osztály, Körzeti Megbízott Alosztály 01140/1294/2014. id. sz. 2014. január 15-én kelt jelentése a biztonsági intézkedés végrehajtásáról, kényszerítő eszköz alkalmazásáról és a parancsnoki vélemény (4 oldal)
- a BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság Rendészeti Osztály 01140-105/11-1/2014. P. sz., 2014. január 29-én kelt, rendőri intézkedés elleni panasz tárgyában történő parancsnoki kivizsgálást kérő levele (2 oldal)
- a BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság rendészeti Osztály, Körzeti Megbízott Alosztály 01140-997/421/2014. ált. sz. 2014. február 22-én kelt parancsnoki kivizsgálása (3 oldal)

Az állásfoglalást kapják:

Greiner László panaszos
1145 Budapest, Torontál utca 53/B.

Papp Károly r. altábornagy,
az Országos Rendőr-főkapitányság vezetője
1139 Budapest, Teve u. 4-6.

Irattár